Jak car Aleksander uwłaszczył czarnowieckich chłopów

Category: Historia,historyczne,NEWS
written by Marek | 21 listopada 2020

ЛИКВИДАЦІОННАЯ ТАБЕЛЬ

СЕЛЕНІЯ Чарновцъ

состоящаго Плоцкой губерніи, Остроленскаго уѣзда, Остроленскаго округа въ гминѣ Ржекунь.

Селеніе находится въ второмъ изъ отдѣловъ, установленныхъ статьею 21-ю Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидаціонной Коммисіи.

Вѣдомства Остроленской Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ.

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

Ciekawostka historyczna o Czarnowcu, w której niewiadomych jest co najmniej tyle, co danych. Uwagi i poprawki mile widziane.
Poniższe dokumenty do tłumaczenia dostarczył sołtysowi Markowi Karczewskiemu, w maju 2020r. Pan Jacek Czaplicki z Ostrołęki, który przywraca pamięć okolicznym cmentarzom z okresu Wielkiej Wojny.
Jego profil z dokumentacją fotograficzną i video znajduje się tu: ROWEREM WOKÓŁ OSTROŁĘKI
Dziękujemy Panu Jackowi za „zdobycie” tych starych dokumentów.

W Archiwum Państwowym w Białymstoku znajdują się dokumenty administracji carskiej z XIX wieku. 6 października 1977 roku operator pracowni mikrofilmowej Archiwum Dokumentacji Mechanicznej w Warszawie Halina Olszak sporządziła z nich mikrofilmy. Dokumenty te – z dziewiętnastowiecznego rosyjskiego na polski – przełożył nam **Pan Michaił Barkowski**, znakomity tłumacz i niezawodny Kolega, prowadzący na

Facebooku świetny profil @niestrasznyrosyjski. Za co serdecznie dziękujemy. Bo to kawał dobrej roboty był.

Wątpliwości Tłumacza rozstrzygaliśmy własnym rozumem. Jeżeli ktokolwiek oglądając kopie akt, stwierdzi że jakieś rozstrzygnięcie było nietrafne bądź niesłuszne, reklamację pokornie przyjmiemy.Najogólniej rzecz biorąc, załączone tu archiwalia, zawierają dokumentację opisującą własność gospodarstw pól i lasów w Czarnowcu po uwłaszczeniu chłopów w Królestwie Polskim przez cara Aleksandra II w 1864 roku. Gdyby chcieć to jakoś odnieść do współczesności, to co do metody i skutków przypomina to trochę Powszechny Spis Rolny (w tym roku trwa kolejny spis). Jednak jego przyczyny, przesłanki i państwo przeprowadzające były zupełnie inne. Własność ziem na polskiej wsi w XIX wieku to bardzo skomplikowane zagadnienie.

W bardzo wielkim, być może zbyt wielkim, uproszczeniu można powiedzieć, że przed uwłaszczeniem chłopi posiadali niewielkie kawałki ziemi, ale nie byli ich właścicielami. Własność należała do szlachty. Chłopi za możliwość posiadania swych gospodarstw odrabiali pańszczyznę lub płacili czynsz (w pracy, w naturze, w gotówce). Posiadanie a własność to były (i są zresztą do dziś) dwa różne tytuły prawne do nieruchomości. Ruchomości takoż. Żeby zyskać poparcie chłopów dla powstania styczniowego polski Tymczasowy Rząd Narodowy 22 stycznia 1863 r. ogłosił, że chłopi stają się właścicielami swoich gospodarstw bez konieczności wykupywania się od właścicieli ziemskich. Mniej więcej miesiąc przed upadkiem powstania, 2 marca (19 lutego w obowiązującym w Rosji kalendarzu juliańskim) car wydał ukaz, w którym uwłaszczał chłopów na tych samych zasadach, co rząd powstańczy. W ten sposób osiągnął polityczny cel.

I znowu w dużym uproszczeniu… pokazał chłopom: zobaczcie, macie od rosyjskiej administracji to samo co od powstańczego rządu. Jednocześnie, jak ujmuje to część polskich historyków, car wbił w ten sposób klin między dwory a wsie. Uwłaszczenie na prawie carskim musiało generować konflikty, a – jak wiadomo nie od dziś – skonfliktowane społeczeństwo jest mniej skłonne do buntowania się przeciw władzy. Chłopi stali się więc właścicielami swoich zabudowań i pól. Zamiast czynszu do dziedzica mieli wnosić podatek gruntowy do skarbu. Właściciele ziemscy mieli prawo do odszkodowania od państwa za utracone grunty rolne. Pastwiska oraz lasy

formalnie pozostały własnością ziemian, ale chłopi mieli prawo paść na nich swe zwierzęta i pozyskiwać z lasu opał oraz drewno budowlane. Żeby zapobiec rabunkowej gospodarce w lasach, lokalni urzędnicy rosyjskiej administracji mieli ustalać ile i jakiego drewna chłopi mogą pozyskać z dworskich lasów. Ziemi nie dostali chłopi bezrolni i robotnicy folwarczni, no bo przecież przed uwłaszczeniem jej nie posiadali. Mieli dostać ją z gruntów państwowych, bezpańskich albo opuszczonych. Niestety gruntów takich było mniej niż chętnych. W drugiej połowie XIX wieku tworzyli więc półmilionową rzeszę tzw. wolnych najmitów. Wolnych od jakiejkolwiek własności, a najmujących się do prac w folwarkach i z tego żyjących. Do wolnych najmitów zaliczali się również chłopscy bankruci, którzy z powodu nieurodzajów, klęsk żywiołowych nie byli w stanie płacić wygórowanych podatków i tracili w ten sposób swoje gospodarstwa (patrz „Wolny najmita" Marii Konopnickiej).

Któż więc gospodarował na Czarnowcu po uwłaszczeniu na mocy ukazu z 1864 roku. Pokazuje to tabela w załączonych dokumentach. Figurują w niej następujący gospodarze, których nazwiska zapisano cyrylicą i przypisano im rosyjskie odpowiedniki polskich imion. Polskie imiona podajemy w nawiasach. Poniższe zestawienie może zawierać niewielkie błędy i odstępstwa, a także braki, wynikające z tego, że po pierwsze w XIX wieku w rosyjskim występowały niektóre litery, których nie ma we współczesnym rosyjskim alfabecie. Po drugie, odręczne pismo urzędnika sporządzającego protokoły i tabele jest miejscami zwyczajnie nieczytelne.

1. Dribnica Iwan (Jan Dribnica/Drybnica/Drobnica)
2. Kowalczyk Michaił (Michał)
3. Ambroziak Wikentij (Wincenty)
4. Lewicki Stepan (Stefan)
5. Laskowski Osip (Józef)
6. Chludziński Paulin
7. Wasilewski Francisk (Franciszek)
8. Stefaniak Andriej (Andrzej)
9. Lis Foma (Tomasz)
10. Tymuś Marcin
11. Słowikowski Francisk (Franciszek)
12. Złotkowski Samuel

13. Malinowski Foma (Tomasz)
14. Lis Szymon
15. Lis Iwan (Jan)
16. Iłonak lub Iłosznak (nieczytelne nazwisko) Walenty
17. Kruk Piotr.

W kolejnych kolumnach tabeli znajdują się wyrażone w morgach i prętach (rosyjskie odpowiedniki polskich liter M i P w główkach tabeli) powierzchnie poszczególnych rodzajów użytków.
Od lewej:
* budynek mieszkalny z ogródkiem lub bez ogródka
* grunty orne
* łąki
* pastwiska
* nieużytki
* razem.
Ostatnie dwie kolumny tabeli to wyrażony w rublach i kopiejkach „rozmiar zniesionej powinności podlegającej wynagrodzeniu od Rządu na mocy art. 14-26 Ukazu o Komisji Likwidacyjnej". Tu pojawia się nowe pojęcie – „Komisja Likwidacyjna". Wyjaśnijmy więc, że był to organ administracji carskiej na ziemiach zaboru rosyjskiego mający operacyjnie przeprowadzić uwłaszczenie – nadać nowe tytuły własności, porachować grunta oraz na tej podstawie obliczyć odszkodowania należne właścicielom ziemskim. Przewodniczącym Centralnej Komisji był J. Sołowiow, członkami zaś – Brunschweig i W. Trubnikow. W podsumowaniu działań komisji w Czarnowcu czytamy, że 2 kwietnia (21 marca) 1866 roku zostało oficjalnie i ostatecznie zatwierdzone nadanie wyżej wymienionym mieszkańcom Czarnowca w sumie 27 mórg i 285 prętów użytków rolnych, i 16 prętów nieużytków.

Dawny właściciel wsi Czarnowiec **Władysław Czerniejewski** otrzymał za to 546 rubli i 72 kopiejki odszkodowania. Rzecz jasna, majątek ziemski Czerniejewskiego został uszczuplony, ale nie ograbiony. Ówczesny właściciel dworu w Czarnowcu nadal miał swoją ziemię, która wcześniej nie była w posiadaniu chłopów. Na innych archiwalnych kartach można wyczytać również na jakich zasadach uwłaszczeni chłopi z Czarnowca mogli korzystać z dworskich pastwisk i lasów. Trudno wyjaśnić to w przystępny sposób, ale

żeby dać Czytelnikom pewien ogląd sytuacji, wrzucamy kilka dosłownych, przetłumaczonych, cytatów.

Pierwszy, ze względu na nieczytelność niektórych odręcznie spisanych słów, polega po części na domysłach i tak naprawdę nie jest cytatem, a omówieniem. Tak czy inaczej spróbujmy…”(…) wszystkie gospodarstwa od nr 1 do nr 20 mają prawo do wypasania bydła [?], mogą otrzymywać siano, [jest coś o liczbie sztuk bydła]; wszystkie uwłaszczone gospodarstwa mają prawo do zbierania w lesie chrustu, suszki oraz wywrotów niezdatnych do użycia w budownictwie, każde gospodarstw po 76 jednokonnych wozów. [dalej jest coś o wyrębach] Każda osada ma prawo do otrzymania rocznie po 50 żerdzi z jesionu lub olchy lub, przy braku żerdzi, po 4 wozy chrustu [dalej fragment nieczytelny], prawo do otrzymywania rocznie drzew sosnowych o średnicy 20 cali”. Kolejne wpisy dotyczą rozstrzygnięć administracji carskiej z późniejszych lat – 1872, 1875, 1878, 1880.”(…) postanowiono, że przynależny folwarkowi Czarnowiec las obciążony na mocy niniejszej tabeli serwitutami włościan obejmuje 587 mórg i 77 prętów i oddzielony jest od lasu przynależnego folwarkowi Dzbenin miedzą biegnąca od wsi szlacheckiej Kaczyny-Tobolice poprzez łąkę [nazwa mało czytelna – Krzykiew? – przypis Tłumacza], a od tejże łąki – przez działkę z lasem liściastym w kierunku na wprost lasu sosnowego do granicy wsi szlacheckiej Korczaki”. „(…) postanowiono co następuje: przyznać na mocy niniejszej tabeli likwidacyjnej po 76 wozów jednokonnych z paliwem na osadę, co równa się 26 wozom parokonnym, a zatem 1520 przyznanych na całą wieś wozów jednokonnych z powyższym materiałem stanowią odpowiednik 520 wozów parokonnych rocznie oraz przyznać na mocy tejże tabeli po 50 żerdzi na osadę [wyraz nieczytelny] o długości 3 sążnie i grubości 3 cale w średnicy”.

Jest też wpis z 1903 roku. Bardzo obszerny, liczący około dwóch tysięcy znaków. Niezwykle szczegółowo i dość hermetycznie opisuje on zależności i stosunki ziemskie w Czarnowcu po tym jak w 1900 roku właścicielka dóbr Czarnowiec **Antonina Michniewicz** zawarła porozumienie ze wszystkimi włościanami wsi Czarnowiec, na mocy której włościanie zrzekli się na jej rzecz praw do serwitutów leśnych i pastwiskowych, w zamian za co otrzymali na własność część gruntów dworskich. Dalej jest istny labirynt sążni, dziesięcin, serwituów, mórg, prętów. Żeby się w tym połapać, trzeba by jakiegoś rzeczoznawcy w dziedzinie zarządzania nieruchomościami z

doktoratem z historii

W tamtych czasach to wielce skomplikowane przekształcenie gruntowe rozmierzył i rozliczył mierniczy Julian Płaczkowski.

2020.08.23 /Jacek Pawłowski/

Objaśnienia pojęć za Wikipedia:
*1. **sążni** (sążnia) – Sążeń – niemetryczna, antropometryczna jednostka długości. Miara miała długość rozpostartych ramion dorosłego mężczyzny. Pochodną sążnia jest sąg – jako sześcienna miara drewna.*
W Polsce sążeń (lub inaczej siąg) zmieniał się na przestrzeni wieków, oscylując w granicach 2 metrów:
– sążeń staropolski – 1,786 m (według konstytucji 1764),
– sążeń nowopolski – 1,728 m = 3 łokcie = 6 stóp = 72 cale = 864 linie (obowiązywał w Królestwie Polskim 1819-1848)
*2. **mórg** (morg) – Morga (także mórg, jutrzyna) – historyczna jednostka powierzchni, używana w rolnictwie. Początkowo oznaczała obszar, jaki jeden człowiek mógł zaorać lub skosić jednym zaprzęgiem w ciągu dnia roboczego (dokładnie: od rana do południa), a jej wielkość wynosiła – zależnie od jakości gleby, zaprzęgu i narzędzi w Europie 0,33–1,07 hektara.*
*3. **dziesięcin** – (dziesięcina) – Dziesięcina, także: dziesiatyna – dawna miara powierzchni gruntu.*
Dziesięcina na terenach zaboru rosyjskiego, które nie tworzyły Królestwa Kongresowego, czyli na wschód od Bugu i linii Ciechanowiec-Łapy-Tykocin-Biebrza-Niemen, w XIX wieku i na początku XX, była urzędową miarą powierzchni gruntów.
Stosowane były dwie jednostki o tej nazwie:
– dziesięcina tzw. skarbowa = 10925,2 m² = 1,09252 ha, inne przeliczenia tej miary: 1 dziesięcina = 2400 sążni kw. = 1,9508 morgów n. p. = 109,252 arów
– dziesięcina tzw. większa (o 1/3, nazywana też „dużą”) = 14567 m² = 1,4567 ha.
Obie były stosowane równolegle, co stwarza trudność w przeliczaniu wielkości gruntów na dzisiejsze jednostki.
*4. **serwituów** – Serwitut, serwituty – uprawnienia chłopów do korzystania z dworskich łąk i pastwisk oraz lasów, wywodzące się z okresu feudalnego, będące powodem licznych zatargów między wsią a dworem. Na ziemiach*

polskich zostały zlikwidowane w większości do końca XIX w. Sprawę serwitutów regulowała ustawa z dnia 7 maja 1920 r. o likwidacji serwitutów na terenie b. Królestwa Kongresowego i rozporządzenie Prezydenta z dnia 1 lutego 1927 r.

Część lasu objętą serwitutem nazywano cerklem lub cyrklem. Serwituty, zwane też służebnościami, były rodzajem prawa rzeczowego. Serwituty oparte były na aktach jednostronnych (np. przywilejach nadanych osadźcom wsi przez królów polskich), na umowach ustnych lub zwyczajach. Początkowo serwituty dotyczyły własności królewskiej lub dworskiej, później w miarę, jak zmieniali się właściciele lasów, również prywatnej lub państwowej.

*5. **prętów** – Pręt – historyczna miara długości i powierzchni.*

– Miary rolne i budowlane:

1 pręt = 2,5 sążnia = 4,32 m

– Rolne miary powierzchni:

1 pręt kwadratowy = 18,66 m2

*6. **żerdzi** – Żerdź – strzała drzewa lub jej część o średnicy mierzonej w odległości 1 metra od grubszego końca (tzw. średnicy znamionowej, przy uwzględnieniu kory) wynoszącej dla drzew iglastych 7-14 cm, dla drzew liściastych 7-18 cm. W sortymentacji drewna jest to drewno okrągłe średniowymiarowe. Wyróżnia się żerdzie użytkowe i przemysłowe.*

*7. **Chrust** – małowymiarowy sortyment drzewny. Rozróżniany jest w dwóch odmianach: jako chrust opałowy oraz chrust użytkowy.*

*8. **Suszka** – w leśnictwie określenie na stojące, częściowo lub całkowicie martwe, suche drzewo, zamarłe na skutek działania szkodliwych czynników, np.: owadów lub grzybów, zanieczyszczeń atmosferycznych, bądź z powodu naturalnego procesu starzenia rośliny.*

*9. **wywrotów** – Wywrót, wykrot, wiatrował – drzewo z naderwanym korzeniem, lub całkowicie wywrócone w wyniku działania wiatru.*

/MK/

WOJEWÓDZKIE ARCHIWUM PAŃSTWOWE
w BIAŁYMSTOKU

Zespół: URZĄD GUBERNIALNY ŁOMŻYŃSKI
DO SPRAW WŁOŚCIAŃSKICH

Nr. mikr. C-4947 Sygn. 327

WYKONAŁA
PRACOWNIA MIKROFILMOWA
ARCHIWUM DOKUMENTACJI MECHANICZNEJ
w WARSZAWIE

Operator: HALINA OLSZAK

WARSZAWA, DN. 6 10 1977r.

POCZĄTEK

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

КОПІЯ ЛИКВИДАЦІОННОЙ ТАБЕЛИ

на селеніе Чарновецъ

гмины Ржекунь

Остроленкскаго уѣзда

Ломжинской губерніи.

WAP
BIAŁYSTOK
U.G.Ł.W 327

№ списка 1173.

II. 1.25
13942

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

ЛИКВИДАЦІОННАЯ ТАБЕЛЬ

селенія Чарновецъ

состоящаго Плоцкой губерніи, Остроленскаго уѣзда, Остроленскаго округа въ гминѣ Ржекунь.

Селеніе находится въ второмъ изъ отдѣловъ, установленныхъ статьею 21-ю Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидаціонной Коммисіи.

Вѣдомства Остроленской Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ.

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

№ № усадьбы. По порядку.	По проекту инвентарей и планов.	Усадьбы, поступившія въ полную собственность крестьянъ на основаніи Высочайшихъ Указовъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года.	Количество земли въ каждомъ усадебномъ участкѣ въ моргахъ и прутахъ. Подъ жилыми строеніями и при домѣ. М.	П.	Подъ плодовымъ садомъ. М.	П.	Подъ пашнею. М.	П.	Подъ лугомъ. М.	П.	Подъ выгономъ. М.	П.	Неудобной. М.	П.	Всей вообще. М.	П.	Размѣръ повинности, подлежащей вопиторжанію отъ Правительства по статьямъ 14—26 Указа о Литовскомъ Комитетѣ. Рубли.	Коп.
		II. Усадебная земельная собственность крестьянъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года.																
1		Дробишка Иванъ	»	66/74	1	124/154	»	174/250	»	»	»	»	2	17/24	2	22½		
2		Ковальскій Михаилъ	»	48/54	1	124/154	»	150/150	»	»	»	»	2	17/24	2	108		
3		Амбросъ Викентій	»	49/54	1	9/14	»	152/250	»	»	»	»	1	206/250	1	531		
4		Левицкій Степанъ	»	14/54	1	172/250	»	178/250	»	»	»	»	2	12/24	2	291		
5	1	Лесковскій Осипъ	»	12/54	1	172/250	»	161/250	»	»	»	»	2	30/54	2	32		
6		Клебзинскій Парфенъ	»	1/54	1	11/250	»	»	»	»	»	»	1	16/54	1	10		
7		Васильевскій Францъ	»	2/54	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5/54	1	10		
8		Стефановичъ Андрей	»	12/54	1	172/250	»	172/250	»	»	»	»	2	17/54	2	100		
9		Лисъ Осипъ	»	28/54	1	172/250	»	»	»	»	»	»	1	26/54	1	97		
10	2	Шелепучъ Мартынъ	»	2/54	»	172/250	»	»	»	»	»	»	»	14/54	1	12		
11		Сливковскій Францъ	»	2/54	1	33/250	»	»	»	»	»	»	1	25/54	1	11		
12		Ремировскій Павелъ	»	28/54	1	207/250	»	116/250	»	»	»	»	2	170/250	2	94		
13	3	Стецкій Иосифъ	»	24/54	1	14/250	»	172/250	»	»	»	»	1	239/250	2	12		
14		Сулимскій Янъ	»	28/54	»	237/250	»	»	»	»	»	»	1	24/54	1	111		

Виды и размѣры сервитутовъ, состоящихъ въ пользованіи крестьянъ.	Примѣчанія.
Усадьбы подъ №№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 и 20 (всѣ) имѣютъ право пастьбы, выпаса скотъ горожанъ скотомъ по городскимъ полямъ, по рисункамъ, отведенъ не отчасти убрано сена, по плотамъ фольварка Горновскаго и по пастбищамъ, въ числу 7 головъ рабочаго скота, 33 головъ крупнаго рогатаго и 17 овецъ. Всѣ усадьбы (20) имѣютъ право сушить въ лесу фольварка Горновскаго, вальмонить, сушить и варить смолу исходно для построекъ, каждая усадьба въ числѣ не 76 одинаковыхъ фуръ, съ правомъ выдѣлъ лесъ строевой, но безъ права срубать свои свои деревья сами. Всѣ усадьбы, 20, имѣютъ права какъ имѣютъ по 50 морговъ выдѣлъ основовыхъ или силовыхъ, или лесъ на недостающемъ жердей № 4 фуръ и пр.	Количество земли въ каждомъ усадебномъ участкѣ показано по описаніямъ свободнымъ. Приложенная копія, за нумерами, не имѣетъ движенія. Сер. не прекращены. Приступили отъ 10 Марта 1873 г. Августа 1875 г. № 10 т. 5. выписка съ выписки изъ межевыхъ реестровъ. Тоже копія не имѣетъ силы. Приступили отъ 10 Марта 1873 г. № 5 т. 5. на основаніи разнообразныхъ сервитутовъ. Тоже копія съ выписки отъ 1873 г. № 28 т. 10 т. 5 на основаніи распоряженія лесъ правительственнаго фольварка Горновскаго. Тоже копія съ выписки № 12 Июня 1870 г. № 29 № 6, на основаніи предписанія мировой оберсъ лесъ лесничаго Брель-Бернацкаго.

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

№ № усадьбы. По порядку.	По проекту инвентарей и планов.	Усадьбы, поступившія въ полную собственность крестьянъ на основаніи Высочайшихъ Указовъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года.	Количество земли въ каждомъ усадебномъ участкѣ въ моргахъ и прутахъ. Подъ жилыми строеніями и при домѣ. М.	П.	Подъ плодовымъ садомъ. М.	П.	Подъ пашнею. М.	П.	Подъ лугомъ. М.	П.	Подъ выгономъ. М.	П.	Неудобной. М.	П.	Всей вообще. М.	П.	Размѣръ повинности, подлежащей вопиторжанію отъ Правительства по статьямъ 14—26 Указа о Литовскомъ Комитетѣ. Рубли.	Коп.
15		Зютковскій Самуилъ	»	16/54	»	211/250	»	»	»	»	»	»	»	»	28/54	1	10	
16		Малиновскій Осипъ	»	16/54	1	9/14	»	»	»	»	»	»	1	19/54	1	12		
17	3	Лисъ Шимонъ	»	2/54	1	80/250	»	»	»	»	»	»	1	23/54	1	15		
18		Лисъ Иванъ	»	2/54	»	211/250	»	»	»	»	»	»	»	23/54	1	10		
19	4	Шелманъ Замекъ	»	2/54	1	16/54	»	»	»	»	»	»	1	23/54	1	177		
20		Крупъ Петръ	»	2/54	»	224/250	»	»	»	»	»	»	»	209/250	1	10		
21		II. Неудобная земля ~~[illegible]~~ при домѣ ~~№ 1 2 3~~ ~~№ 13, 14, 15~~	»	~~124~~	»	»	»	»	»	»	»	»	40	40				
		Итого по таблицѣ	1	126	21	16	2	122	»	»	»	»	28	162/250	32	306		

Виды и размѣры сервитутовъ, состоящихъ въ пользованіи крестьянъ.	Примѣчанія.
ону. Всѣ имѣютъ усадьбы, всѣ имѣютъ общество имѣютъ право пастьбы, имѣютъ фольварка Горновскаго скотомъ, по лугамъ, 5 головъ строевыхъ сосновыхъ деревьевъ въ 20 цуаней діаметромъ 11 дерева и въ 10 цуаней 2 дерева и 10 основовыхъ сосенъ на корню. Всѣ имѣютъ жеваторъ деревьевъ въ 20 цуаней, имѣютъ право пастьбы всѣ. Строевыхъ дерева въ 10 цуаней діаметромъ дерева опредѣленнаго порядка имѣютъ корни по внутренности. Крестьянинъ фольварка Горновскаго лесъ сдѣлалъ настоящаго тяжести крестьянъ, какъ часть всего 317 мор. 19 пр. [illegible]	

1866 года Марта (2 Апрѣля) состоялось при Уѣздномъ Комитетѣ постановленіе, что разсмотрѣнное по собственности крестьянъ селенія Горновцы, поступившія имѣнія прутовъ (2 Мор. 285 пр.) получилъ постановленіе одинъ прутъ (2 мор. 1 пр.) при сервитутахъ, опредѣлить в... лемъ Комитетомъ Устроительнаго непровлеченную инвентаризацію на лесъ, на которую въ Банномъ уѣздѣ двадцать семь морговъ двадцать пять прутовъ (16 пр.) всего двадцать восемь морговъ ему Великая владѣлица селенія инвентаризацію на

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

№ № усадьбъ. По порядку описи.	По порядку общей табели.	Усадьбы, поступившія въ полную собственность крестьянъ на основаніи Высочайшихъ Указовъ 19 Февраля (2 Марта) 1861 года.	Количество земли въ каждомъ усадебномъ участкѣ, въ моргахъ и прентахъ. Подъ домомъ, строеніями и дворомъ. М.	П.	Подъ плодовымъ садомъ. М.	П.	Подъ огородомъ. М.	П.	Подъ выгономъ. М.	П.	Неудобной. М.	П.	Всей вообще. М.	П.	Размѣръ полномѣрности, вслѣдствіе подтвержденію отъ Правительства по статьямъ 11—26 Указа о Аналогическомъ Комитетѣ. Рубли.	Коп.
		[illegible]														

Виды и размѣры сервитутовъ, состоящихъ въ пользованіи крестьянъ.

Примѣчанія.

101
4

[illegible] 1546 р. 72 к.).

[illegible] А. Соловьевъ и члены: [illegible] Трубниковъ.

[illegible] основаніи 8 ст. [illegible] 19 Февраля (2 Марта) 1864 г. [illegible] по сей [illegible] Губернскаго Правленія Апрѣля 1866 г.

И. Д. Товарища Предсѣдателя [illegible]

Секретарь [illegible]

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

5

Копія съ надписи, сдѣланной Ломжинскимъ Губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ на [illegible] селенія [illegible] гмины [illegible], [illegible] уѣзда.

На основаніи 8 ст. 18 ст. Постановленій бывшаго Учредительнаго Комитета и по постановленію Ломжинскаго Губернскаго по крестьянскимъ дѣламъ Присутствія отъ 12 Августа 1845 года, за № 10 — ст. 3. — вслѣдствіе измѣренія, произведеннаго въ 1872 году [illegible] землемѣромъ [illegible], теперешній размѣръ всего крестьянскаго надѣла сего селенія опредѣленъ въ [illegible] [illegible] пр. [illegible] [illegible] 128 пр. 261 пр. [illegible] [illegible] [illegible] 23 пр. 171 пр. и неудобной земли 90 пр. — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Количество же разнаго рода и всей вообще земли въ каждой отдѣльной усадьбѣ, показано въ подлежащихъ графахъ таблицы, по исключеніи прежнихъ цифръ, оказавшихся невѣрными.

Вѣрно: Непремѣнный Членъ Присутствія (подписалъ) [illegible]

Скрѣпилъ: Секретарь (подписалъ) [illegible]

Вѣрно: Сек. Дѣлопроизводитель [illegible]

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

ВЫПИСКА ИЗЪ МЕЖЕВАГО РЕЕСТРА ПО

№ по плану и порядку		Количество земли въ каждомъ угодьяхъ участкѣ въ моргахъ и прутьяхъ: Подъ жилыми строеніями со второстепенными безъ огорода		Подъ застроенными полями.		Подъ лугами.		Подъ выгонами.		Неудобной.		Всей вообще.	
		М.	Пр.	М.	Пр.	М.	Пр.	М.	Пр.	М.	Пр.	М.	Пр.
1.		.	60.	1	155	.	194.	.	.	.	.	2.	87.
2.		.	49.	1	145	.	181	.	.	.	.	2.	76.
3.		.	40.	1	79	.	159	.	.	.	.	1	238
4.		.	39.	1	107	.	191	.	.	.	.	2	37.
5.		.	38	1	144	.	168	.	.	.	.	2.	50.
6.		.	6.	1	11	.	.	.	.	.	.	1	17.
7		.	8.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8.
8.		.	56	1	192	.	177	.	.	.	.	2.	83.
9.		.	39	.	28	.	.	.	.	.	.	1	26.
10		.	7.	.	257	.	.	.	.	.	.	.	264
11		.	7.	1	23.	.	.	.	.	.	.	1	35.
12.		.	50.	1	294	.	176	.	.	.	.	2.	220
13		.	41	1	16	.	173	.	.	.	.	1.	259
14.		.	39	.	252	.	.	.	.	.	.	1	21.
15		.	10	.	261	.	.	.	.	.	.	.	211
16.		.	10	1.	30.	.	.	.	.	.	.	1	40
17.		.	3.	1	90	.	.	.	.	.	.	1	93.
18		.	8.	.	231	.	.	.	.	.	.	.	238
19.		.	1.	1.	26	.	.	.	.	.	.	1	27.

подписей и печатей

28.		.	2.	.	236	.	.	.	.	.	.	.	238
Неудобной земли												90	. 90
Итого		1	223	22	16	4	232	.	.	.	90	28	261
Вѣрно: Старшій Помощникъ Столоначальника													
Вѣрно: Столоначальникъ													

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

Къ № 142. Копія.

Копія съ надписи, сдѣланной Ломжинскимъ Губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ на ликвидаціонной таксѣ селенія Чарновецъ гмины Ржекунь. Остроленскаго уѣзда. Владѣльца Чарновецкаго

На основаніи 1862 и 1866 ст. Постановленій бывшаго Учредительнаго Комитета и по постановленію Ломжинскаго Губернскаго по крестьянскимъ дѣламъ Присутствія, отъ 50 Марта 1878 года, за № 5, ст. 5-я опредѣлено и нижеслѣдующее: 1) признанныя сею ликвидаціонною таксою по 7б одноконныхъ фуръ топлива на удѣлу равняются 2б парноконнымъ фурамъ, а потому представленныя на всѣ селенія 1520 одноконныхъ фуръ сего матеріала составляютъ 520 парноконныхъ фуръ въ годъ и 2) признанныя сею же таксою по 50 жердей на удѣлу опредѣлены длиною въ 3 сажени и толщиною въ 3 дюйма въ діаметрѣ.

Вѣрно: Исправляющій члена Присутствія (подписано) А. Новицкій-Швыковскій, Секретарь Присутствія (подписано) Петровскій.

Вѣрно:
Юридическій Совѣтникъ И. Шиле

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

Къ № 27.

Копія.

Копія съ надписи, сдѣланной Ломжинскимъ губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ на ликвидаціонномъ планѣ селенія Чарновецъ гмины Ржекунь, Остроленскаго уѣзда, входившаго въ составъ имѣнія Чарновецъ б. владѣльца Владислава Чернышевскаго.

На основаніи 1302 и 2800 ст. Постановленій бывшаго Учредительнаго Комитета и по постановленію Ломжинскаго Губернскаго по крестьянскимъ дѣламъ Присутствія, отъ 9 Декабря 1878 года, за № 26 ст. 10-я опредѣлено, что принадлежащій къ фольварку Чарновецъ лѣсъ обремененный настоящею такою servitутами крестьянъ заключаетъ въ себѣ 587 мор. 77 пр. и отграничивается отъ лѣса принадлежащаго къ фольварку Здешинъ лѣсомъ, проходящею отъ шляхетской деревни Кагины тобишь черезъ лугъ Крешиковъ, а отъ послѣдняго черезъ участокъ мѣстоваго лѣса, въ прямомъ направленіи по асфальтовому лѣсу до границы шляхетской деревни Кирчаки.

Вѣрно: Непремѣнный Членъ Присутствія (подписалъ) А. Повало-Швейковскій, авторъ: Секретарь Присутствія (подписалъ) Піотровскій. –

Вѣрно.

Юридическій Совѣтникъ А. Ш...

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

Къ № 40.

Копія съ надписи, сдѣланной Ломжинскимъ Губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ на ликвидаціонномъ планѣ Присутствія отмѣвающагося работы селенія Чарновецъ, находящагося въ составѣ имѣнія Чарновецъ, принадлежащаго Остроленскаго уѣзда, владѣльца Владислава Чернышевскаго.

На основаніи ст. 31. Высочайше утвержденнаго 31 Декабря 1875 г. правила о прекращеніи Ломжинскимъ Губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіе ст. 12 Іюня 1880 г. № 8 ст. 6, вносимая статья относительно надѣловъ, что на лѣсъ имѣнія Чарновецъ, въ которомъ крестьяне имѣнія Чарновецъ получаютъ обязательныя въ ней отмѣвающейся работы servitутами, временно Постановлено по крестьянскимъ дѣламъ губерніи Ковенской по крестьянскимъ дѣламъ Губерніи Постановленіе 8 Іюня 1880 года, № 1886, утвержденное генералъ-губернаторомъ, которой Высочайше въ отношеніи 4 Ноября 1880 года, выразилъ соглашеніе крестьянъ удовлетворяющимъ ихъ въ достаточномъ размѣрѣ servitутами, которыя на будущее время сохранятся крестьянамъ Ковенскому генералъ-губернаторскому лѣсу.

Подлинное подписали: Непремѣнный Членъ Присутствія А. Повало-Швейковскій, Секретарь Піотровскій.

Съ подлиннымъ вѣрно.

Юрисконсультъ Ш...

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

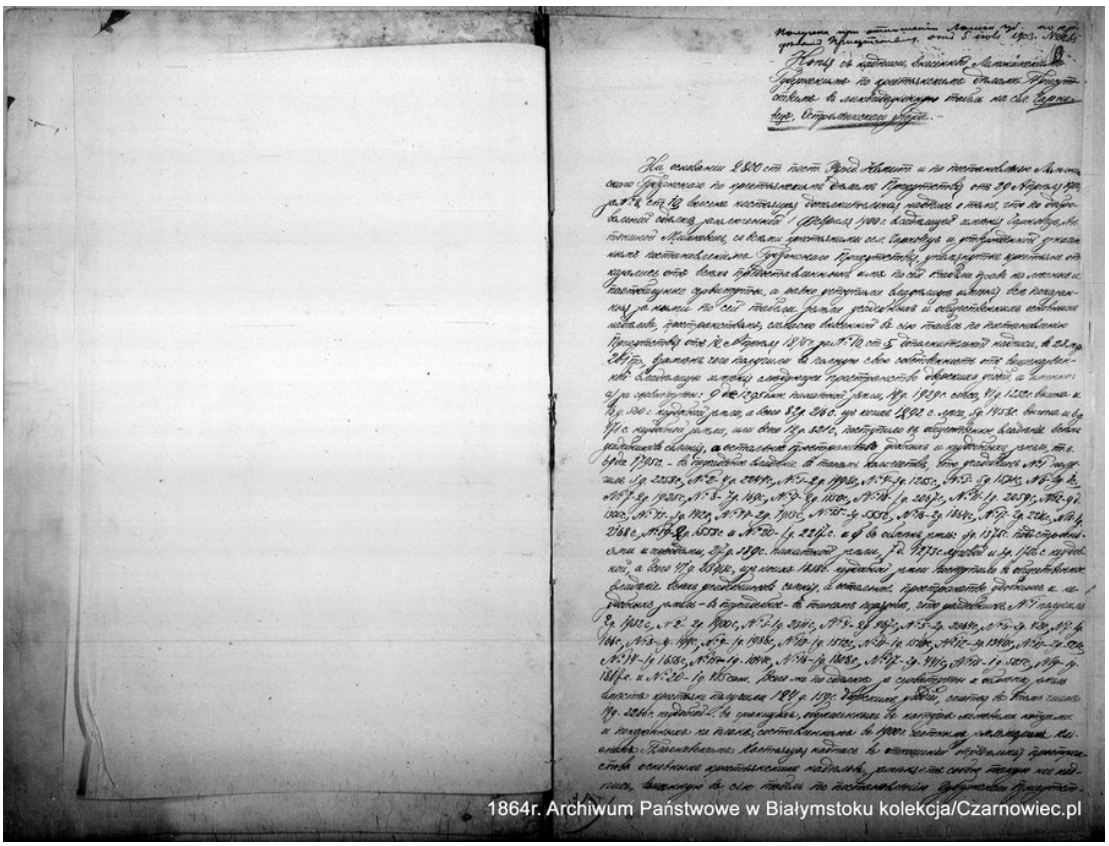

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

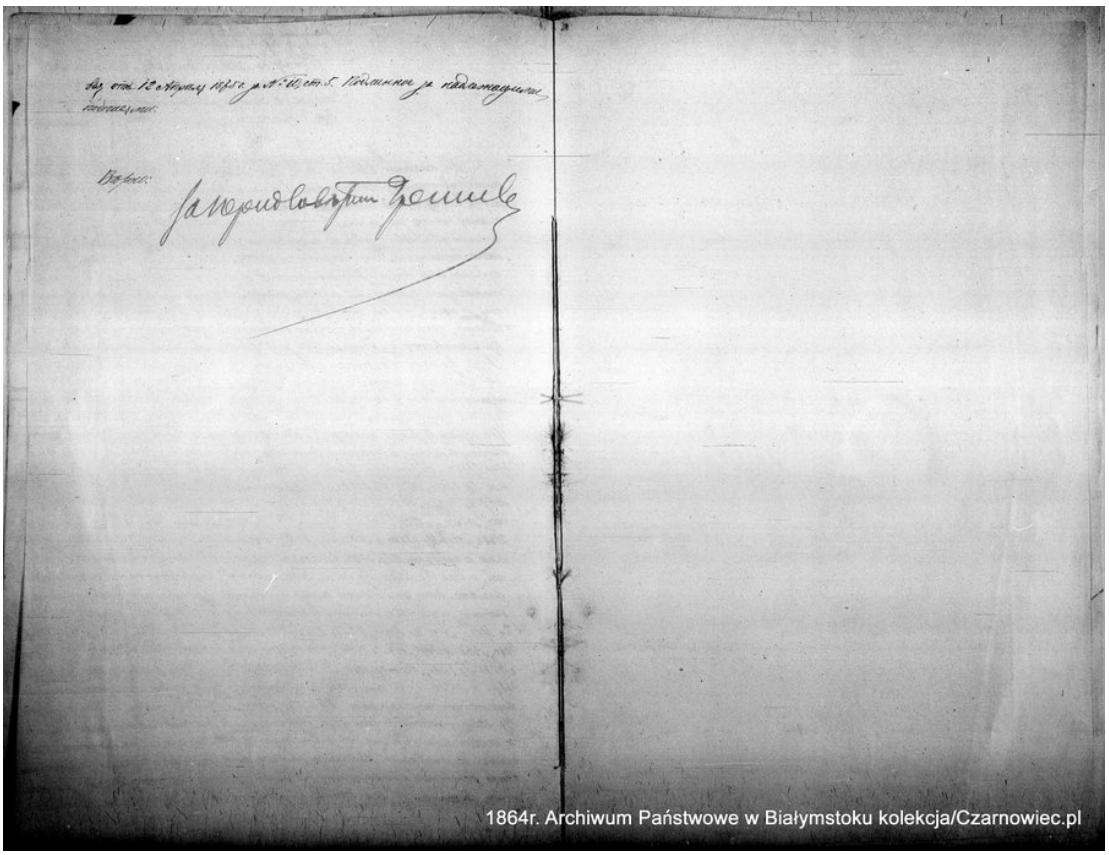

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

КОПІЯ ЛИКВИДАЦІОННОЙ ТАБЕЛИ

на селеніе Чарновецъ

гмины Ржекунь

Остроленкскаго уѣзда

Ломжинской губерніи.

WAP
BIAŁYSTOK
U.G.Ł.W 327

№ списка 1173.

II. 1.25
13942
1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

ЛИКВИДАЦІОННАЯ ТАБЕЛЬ

СЕЛЕНІЯ Чарновцъ

состоящаго Плоцкой губерніи, Остроленскаго уѣзда,

Остроленскаго округа въ гминѣ Ржекунь.

Селеніе находится въ второмъ изъ отдѣловъ, установленныхъ статьею 21-ю Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидаціонной Коммисіи.

Вѣдомства Остроленской Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ.

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

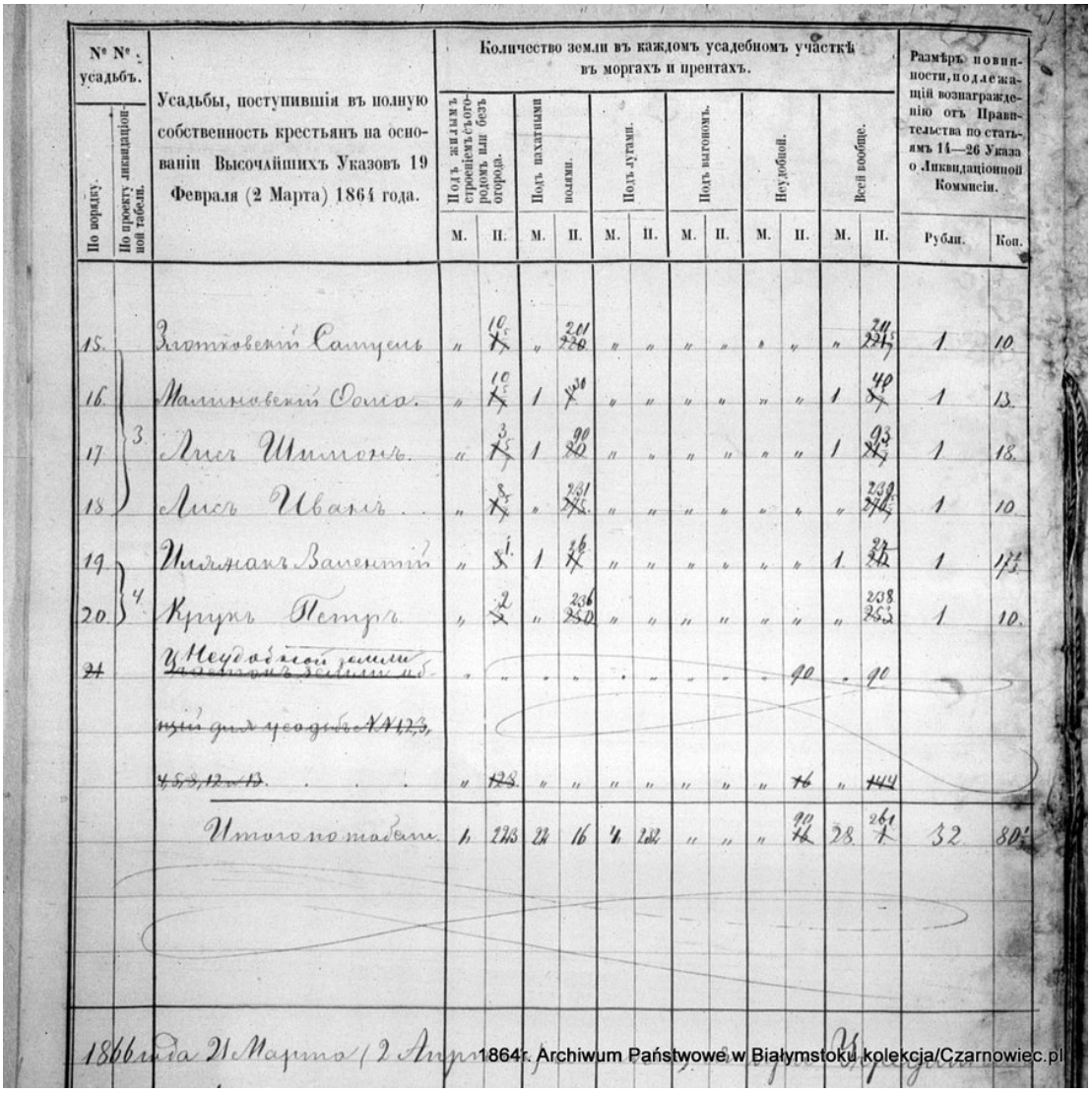

Jak car Aleksander uwłaszczył czarnowieckich chłopów

Category: historyczne,NEWS
written by Marek | 21 listopada 2020

ЛИКВИДАЦІОННАЯ ТАБЕЛЬ

селенія Чарновецъ

состоящаго Плоцкой губерніи, Остроленскаго уѣзда,

Остроленскаго округа въ гминѣ Внекунъ.

Селеніе находится въ второмъ изъ отдѣловъ, установленныхъ статьею 21-ю Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидаціонной Коммисіи.

Вѣдомства Остроленской Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ.

Jak car Aleksander uwłaszczył czarnowieckich chłopów

Ciekawostka historyczna o Czarnowcu, w której niewiadomych jest co najmniej tyle, co danych. Uwagi i poprawki mile widziane.

W Archiwum Państwowym w Białymstoku znajdują się dokumenty administracji carskiej z XIX wieku. 6 października 1977 roku operator pracowni mikrofilmowej Archiwum Dokumentacji Mechanicznej w Warszawie Halina Olszak sporządziła z nich mikrofilmy. Dokumenty te – z dziewiętnastowiecznego rosyjskiego na polski – przełożył nam **Pan Michaił Barkowski**, znakomity tłumacz i niezawodny Kolega, prowadzący na Facebooku świetny profil @niestrasznyrosyjski. Za co serdecznie dziękujemy. Bo to kawał dobrej roboty był.

Wątpliwości Tłumacza rozstrzygaliśmy własnym rozumem. Jeżeli ktokolwiek oglądając kopie akt, stwierdzi że jakieś rozstrzygnięcie było nietrafne bądź niesłuszne, reklamację pokornie przyjmiemy.Najogólniej rzecz biorąc, załączone tu archiwalia, zawierają dokumentację opisującą własność gospodarstw pól i lasów w Czarnowcu po uwłaszczeniu chłopów w Królestwie Polskim przez cara Aleksandra II w 1864 roku. Gdyby chcieć to jakoś odnieść do współczesności, to co do metody i skutków przypomina to trochę Powszechny Spis Rolny (w tym roku trwa kolejny spis). Jednak jego przyczyny, przesłanki i państwo przeprowadzające były zupełnie inne.

Własność ziem na polskiej wsi w XIX wieku to bardzo skomplikowane zagadnienie.

W bardzo wielkim, być może zbyt wielkim, uproszczeniu można powiedzieć, że przed uwłaszczeniem chłopi posiadali niewielkie kawałki ziemi, ale nie byli ich właścicielami. Własność należała do szlachty. Chłopi za możliwość posiadania swych gospodarstw odrabiali pańszczyznę lub płacili czynsz (w pracy, w naturze, w gotówce). Posiadanie a własność to były (i są zresztą do dziś) dwa różne tytuły prawne do nieruchomości. Ruchomości takoż. Żeby zyskać poparcie chłopów dla powstania styczniowego polski Tymczasowy Rząd Narodowy 22 stycznia 1863 r. ogłosił, że chłopi stają się właścicielami swoich gospodarstw bez konieczności wykupywania się od właścicieli ziemskich. Mniej więcej miesiąc przed upadkiem powstania, 2 marca (19 lutego w obowiązującym w Rosji kalendarzu juliańskim) car wydał ukaz, w którym uwłaszczał chłopów na tych samych zasadach, co rząd powstańczy. W ten sposób osiągnął polityczny cel.

I znowu w dużym uproszczeniu… pokazał chłopom: zobaczcie, macie od rosyjskiej administracji to samo co od powstańczego rządu. Jednocześnie, jak ujmuje to część polskich historyków, car wbił w ten sposób klin między dwory a wsie. Uwłaszczenie na prawie carskim musiało generować konflikty, a – jak wiadomo nie od dziś – skonfliktowane społeczeństwo jest mniej skłonne do buntowania się przeciw władzy. Chłopi stali się więc właścicielami swoich zabudowań i pól. Zamiast czynszu do dziedzica mieli wnosić podatek gruntowy do skarbu. Właściciele ziemscy mieli prawo do odszkodowania od państwa za utracone grunty rolne. Pastwiska oraz lasy formalnie pozostały własnością ziemian, ale chłopi mieli prawo paść na nich swe zwierzęta i pozyskiwać z lasu opał oraz drewno budowlane. Żeby zapobiec rabunkowej gospodarce w lasach, lokalni urzędnicy rosyjskiej administracji mieli ustalać ile i jakiego drewna chłopi mogą pozyskać z dworskich lasów. Ziemi nie dostali chłopi bezrolni i robotnicy folwarczni, no bo przecież przed uwłaszczeniem jej nie posiadali. Mieli dostać ją z gruntów państwowych, bezpańskich albo opuszczonych. Niestety gruntów takich było mniej niż chętnych. W drugiej połowie XIX wieku tworzyli więc półmilionową rzeszę tzw. wolnych najmitów. Wolnych od jakiejkolwiek własności, a najmujących się do prac w folwarkach i z tego żyjących. Do wolnych najmitów zaliczali się również chłopscy bankruci, którzy z powodu

nieurodzajów, klęsk żywiołowych nie byli w stanie płacić wygórowanych podatków i tracili w ten sposób swoje gospodarstwa (patrz „Wolny najmita” Marii Konopnickiej).

Któż więc gospodarował na Czarnowcu po uwłaszczeniu na mocy ukazu z 1864 roku. Pokazuje to tabela w załączonych dokumentach. Figurują w niej następujący gospodarze, których nazwiska zapisano cyrylicą i przypisano im rosyjskie odpowiedniki polskich imion. Polskie imiona podajemy w nawiasach. Poniższe zestawienie może zawierać niewielkie błędy i odstępstwa, a także braki, wynikające z tego, że po pierwsze w XIX wieku w rosyjskim występowały niektóre litery, których nie ma we współczesnym rosyjskim alfabecie. Po drugie, odręczne pismo urzędnika sporządzającego protokoły i tabele jest miejscami zwyczajnie nieczytelne.

1. Dribnica Iwan (Jan Dribnica/Drybnica/Drobnica)
2. Kowalczyk Michaił (Michał)
3. Ambroziak Wikentij (Wincenty)
4. Lewicki Stepan (Stefan)
5. Laskowski Osip (Józef)
6. Chludziński Paulin
7. Wasilewski Francisk (Franciszek)
8. Stefaniak Andriej (Andrzej)
9. Lis Foma (Tomasz)
10. Tymuś Marcin
11. Słowikowski Francisk (Franciszek)
12. Złotkowski Samuel
13. Malinowski Foma (Tomasz)
14. Lis Szymon
15. Lis Iwan (Jan)
16. Iłonak lub Iłosznak (nieczytelne nazwisko) Walenty
17. Kruk Piotr.

W kolejnych kolumnach tabeli znajdują się wyrażone w morgach i prętach (rosyjskie odpowiedniki polskich liter M i P w główkach tabeli) powierzchnie poszczególnych rodzajów użytków.
Od lewej:
* budynek mieszkalny z ogródkiem lub bez ogródka
* grunty orne

* łąki
* pastwiska
* nieużytki
* razem.

Ostatnie dwie kolumny tabeli to wyrażony w rublach i kopiejkach „rozmiar zniesionej powinności podlegającej wynagrodzeniu od Rządu na mocy art. 14-26 Ukazu o Komisji Likwidacyjnej”. Tu pojawia się nowe pojęcie – „Komisja Likwidacyjna”. Wyjaśnijmy więc, że był to organ administracji carskiej na ziemiach zaboru rosyjskiego mający operacyjnie przeprowadzić uwłaszczenie – nadać nowe tytuły własności, porachować grunta oraz na tej podstawie obliczyć odszkodowania należne właścicielom ziemskim. Przewodniczącym Centralnej Komisji był J. Sołowiow, członkami zaś – Brunschweig i W. Trubnikow. W podsumowaniu działań komisji w Czarnowcu czytamy, że 2 kwietnia (21 marca) 1866 roku zostało oficjalnie i ostatecznie zatwierdzone nadanie wyżej wymienionym mieszkańcom Czarnowca w sumie 27 mórg i 285 prętów użytków rolnych, i 16 prętów nieużytków.

Dawny właściciel wsi Czarnowiec **Władysław Czerniejewski** otrzymał za to 546 rubli i 72 kopiejki odszkodowania. Rzecz jasna, majątek ziemski Czerniejewskiego został uszczuplony, ale nie ograbiony. Ówczesny właściciel dworu w Czarnowcu nadal miał swoją ziemię, która wcześniej nie była w posiadaniu chłopów. Na innych archiwalnych kartach można wyczytać również na jakich zasadach uwłaszczeni chłopi z Czarnowca mogli korzystać z dworskich pastwisk i lasów. Trudno wyjaśnić to w przystępny sposób, ale żeby dać Czytelnikom pewien ogląd sytuacji, wrzucamy kilka dosłownych, przetłumaczonych, cytatów.

Pierwszy, ze względu na nieczytelność niektórych odręcznie spisanych słów, polega po części na domysłach i tak naprawdę nie jest cytatem, a omówieniem. Tak czy inaczej spróbujmy…”(…) wszystkie gospodarstwa od nr 1 do nr 20 mają prawo do wypasania bydła [?], mogą otrzymywać siano, [jest coś o liczbie sztuk bydła]; wszystkie uwłaszczone gospodarstwa mają prawo do zbierania w lesie chrustu, suszki oraz wywrotów niezdatnych do użycia w budownictwie, każde gospodarstw po 76 jednokonnych wozów. [dalej jest coś o wyrębach] Każda osada ma prawo do otrzymania rocznie po 50 żerdzi z jesionu lub olchy lub, przy braku żerdzi, po 4 wozy chrustu [dalej

fragment nieczytelny], prawo do otrzymywania rocznie drzew sosnowych o średnicy 20 cali". Kolejne wpisy dotyczą rozstrzygnięć administracji carskiej z późniejszych lat – 1872, 1875, 1878, 1880."(...) postanowiono, że przynależny folwarkowi Czarnowiec las obciążony na mocy niniejszej tabeli serwitutami włościan obejmuje 587 mórg i 77 prętów i oddzielony jest od lasu przynależnego folwarkowi Dzbenin miedzą biegnąca od wsi szlacheckiej Kaczyny-Tobolice poprzez łąkę [nazwa mało czytelna – Krzykiew? – przypis Tłumacza], a od tejże łąki – przez działkę z lasem liściastym w kierunku na wprost lasu sosnowego do granicy wsi szlacheckiej Korczaki". „(...) postanowiono co następuje: przyznać na mocy niniejszej tabeli likwidacyjnej po 76 wozów jednokonnych z paliwem na osadę, co równa się 26 wozom parokonnym, a zatem 1520 przyznanych na całą wieś wozów jednokonnych z powyższym materiałem stanowią odpowiednik 520 wozów parokonnych rocznie oraz przyznać na mocy tejże tabeli po 50 żerdzi na osadę [wyraz nieczytelny] o długości 3 sążnie i grubości 3 cale w średnicy".

Jest też wpis z 1903 roku. Bardzo obszerny, liczący około dwóch tysięcy znaków. Niezwykle szczegółowo i dość hermetycznie opisuje on zależności i stosunki ziemskie w Czarnowcu po tym jak w 1900 roku właścicielka dóbr Czarnowiec **Antonina Michniewicz** zawarła porozumienie ze wszystkimi włościanami wsi Czarnowiec, na mocy której włościanie zrzekli się na jej rzecz praw do serwitutów leśnych i pastwiskowych, w zamian za co otrzymali na własność część gruntów dworskich. Dalej jest istny labirynt sążni, dziesięcin, serwituów, mórg, prętów. Żeby się w tym połapać, trzeba by jakiegoś rzeczoznawcy w dziedzinie zarządzania nieruchomościami z doktoratem z historii

W tamtych czasach to wielce skomplikowane przekształcenie gruntowe rozmierzył i rozliczył mierniczy Julian Płaczkowski.

2020.08.23 /Jacek Pawłowski/

Objaśnienia pojęć za Wikipedia:
*1. **sążni** (sążnia) – Sążeń – niemetryczna, antropometryczna jednostka długości. Miara miała długość rozpostartych ramion dorosłego mężczyzny. Pochodną sążnia jest sąg – jako sześcienna miara drewna.*
W Polsce sążeń (lub inaczej siąg) zmieniał się na przestrzeni wieków, oscylując w granicach 2 metrów:

– sążeń staropolski – 1,786 m (według konstytucji 1764),
– sążeń nowopolski – 1,728 m = 3 łokcie = 6 stóp = 72 cale = 864 linie (obowiązywał w Królestwie Polskim 1819-1848)
*2. **mórg** (morg) – Morga (także mórg, jutrzyna) – historyczna jednostka powierzchni, używana w rolnictwie. Początkowo oznaczała obszar, jaki jeden człowiek mógł zaorać lub skosić jednym zaprzęgiem w ciągu dnia roboczego (dokładnie: od rana do południa), a jej wielkość wynosiła – zależnie od jakości gleby, zaprzęgu i narzędzi w Europie 0,33–1,07 hektara.*
*3. **dziesięcin** – (dziesięcina) – Dziesięcina, także: dziesiatyna – dawna miara powierzchni gruntu.*
Dziesięcina na terenach zaboru rosyjskiego, które nie tworzyły Królestwa Kongresowego, czyli na wschód od Bugu i linii Ciechanowiec-Łapy-Tykocin-Biebrza-Niemen, w XIX wieku i na początku XX, była urzędową miarą powierzchni gruntów.
Stosowane były dwie jednostki o tej nazwie:
– dziesięcina tzw. skarbowa = 10925,2 m² = 1,09252 ha, inne przeliczenia tej miary: 1 dziesięcina = 2400 sążni kw. = 1,9508 morgów n. p. = 109,252 arów
– dziesięcina tzw. większa (o 1/3, nazywana też „dużą”) = 14567 m² = 1,4567 ha.
Obie były stosowane równolegle, co stwarza trudność w przeliczaniu wielkości gruntów na dzisiejsze jednostki.
*4. **serwituów** – Serwitut, serwituty – uprawnienia chłopów do korzystania z dworskich łąk i pastwisk oraz lasów, wywodzące się z okresu feudalnego, będące powodem licznych zatargów między wsią a dworem. Na ziemiach polskich zostały zlikwidowane w większości do końca XIX w. Sprawę serwitutów regulowała ustawa z dnia 7 maja 1920 r. o likwidacji serwitutów na terenie b. Królestwa Kongresowego i rozporządzenie Prezydenta z dnia 1 lutego 1927 r.*
Część lasu objętą serwitutem nazywano cerklem lub cyrklem. Serwituty, zwane też służebnościami, były rodzajem prawa rzeczowego. Serwituty oparte były na aktach jednostronnych (np. przywilejach nadanych osadźcom wsi przez królów polskich), na umowach ustnych lub zwyczajach. Początkowo serwituty dotyczyły własności królewskiej lub dworskiej, później w miarę, jak zmieniali się właściciele lasów, również prywatnej lub państwowej.
*5. **prętów** – Pręt – historyczna miara długości i powierzchni.*

– Miary rolne i budowlane:
1 pręt = 2,5 sążnia = 4,32 m
– Rolne miary powierzchni:
1 pręt kwadratowy = 18,66 m2
*6. **żerdzi** – Żerdź – strzała drzewa lub jej część o średnicy mierzonej w odległości 1 metra od grubszego końca (tzw. średnicy znamionowej, przy uwzględnieniu kory) wynoszącej dla drzew iglastych 7-14 cm, dla drzew liściastych 7-18 cm. W sortymentacji drewna jest to drewno okrągłe średniowymiarowe. Wyróżnia się żerdzie użytkowe i przemysłowe.*
*7. **Chrust** – małowymiarowy sortyment drzewny. Rozróżniany jest w dwóch odmianach: jako chrust opałowy oraz chrust użytkowy.*
*8. **Suszka** – w leśnictwie określenie na stojące, częściowo lub całkowicie martwe, suche drzewo, zamarłe na skutek działania szkodliwych czynników, np.: owadów lub grzybów, zanieczyszczeń atmosferycznych, bądź z powodu naturalnego procesu starzenia rośliny.*
*9. **wywrotów** – Wywrót, wykrot, wiatrował – drzewo z naderwanym korzeniem, lub całkowicie wywrócone w wyniku działania wiatru.*

WOJEWÓDZKIE ARCHIWUM PAŃSTWOWE
w BIAŁYMSTOKU

Zespół: URZĄD GUBERNIALNY ŁOMŻYŃSKI
DO SPRAW WŁOŚCIAŃSKICH

Nr. mikr. C-4947 Sygn. 327

WYKONAŁA
PRACOWNIA MIKROFILMOWA
ARCHIWUM DOKUMENTACJI MECHANICZNEJ
w WARSZAWIE

Operator: HALINA OLSZAK

WARSZAWA, DN. 6 10 1977r.

POCZĄTEK

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

КОПІЯ ЛИКВИДАЦІОННОЙ ТАБЕЛИ

на селеніе Чарновецъ

гмины Ржекунь

Остроленкскаго уѣзда

Ломжинской губерніи.

WAP
BIAŁYSTOK
U.G.Ł.W 327

№ списка 1173.

II. 1.25
13942

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

ЛИКВИДАЦІОННАЯ ТАБЕЛЬ

селенія Чарновецъ

состоящаго Плоцкой губерніи, Остроленскаго уѣзда, Остроленскаго округа въ гминѣ Ржекунь.

Селеніе находится въ второмъ изъ отдѣловъ, установленныхъ статьею 21-ю Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидаціонной Коммисіи.

Вѣдомства Остроленской Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ.

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

№ № усадьбы. По порядку.	По проекту инвентарей и планов.	Усадьбы, поступившія въ полную собственность крестьянъ на основаніи Высочайшихъ Указовъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года.	Количество земли въ каждомъ усадебномъ участкѣ въ моргахъ и прутахъ. Подъ жилыми строеніями и при домѣ. М.	П.	Подъ плодовымъ садомъ. М.	П.	Подъ пашнею. М.	П.	Подъ лугомъ. М.	П.	Подъ выгономъ. М.	П.	Неудобной. М.	П.	Всей вообще. М.	П.	Размѣръ повинности, подлежащей вопиторжанію отъ Правительства по статьямъ 14—26 Указа о Литовскомъ Комитетѣ. Рубли.	Коп.
		II. Усадебная земельная собственность крестьянъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года.																
1		Дробишка Иванъ	»	66/74	1	124/154	»	174/250	»	»	»	»	2	17/24	2	22½		
2		Ковальскій Михаилъ	»	48/54	1	124/154	»	150/150	»	»	»	»	2	17/24	2	108		
3		Амбросъ Викентій	»	49/54	1	9/14	»	152/250	»	»	»	»	1	206/250	1	531		
4		Левицкій Степанъ	»	14/54	1	172/250	»	178/250	»	»	»	»	2	12/24	2	291		
5	1	Лесковскій Осипъ	»	12/54	1	172/250	»	161/250	»	»	»	»	2	30/54	2	32		
6		Клебзинскій Парфенъ	»	1/54	1	11/250	»	»	»	»	»	»	1	16/54	1	10		
7		Васильевскій Францъ	»	2/54	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5/54	1	10		
8		Стефановичъ Андрей	»	12/54	1	172/250	»	172/250	»	»	»	»	2	17/54	2	100		
9		Лисъ Осипъ	»	28/54	1	172/250	»	»	»	»	»	»	1	26/54	1	97		
10	2	Шелепучъ Мартынъ	»	2/54	»	172/250	»	»	»	»	»	»	»	14/54	1	12		
11		Сливковскій Францъ	»	2/54	1	33/250	»	»	»	»	»	»	1	25/54	1	11		
12		Ремировскій Павелъ	»	28/54	1	207/250	»	116/250	»	»	»	»	2	170/250	2	94		
13	3	Стецкій Иосифъ	»	24/54	1	14/250	»	172/250	»	»	»	»	1	239/250	2	12		
14		Сулимскій Янъ	»	28/54	»	237/250	»	»	»	»	»	»	1	24/54	1	111		

Виды и размѣры сервитутовъ, состоящихъ въ пользованіи крестьянъ.	Примѣчанія.
Усадьбы подъ №№ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 и 20 (всѣ) имѣютъ право пастьбы, выпаса скотъ горожанъ скотомъ по городскимъ полямъ, по рисункамъ, отведенъ не отчасти убрано сена, по плотамъ фольварка Горновскаго и по пастбищамъ, въ числу 7 головъ рабочаго скота, 33 головъ крупнаго рогатаго и 17 овецъ. Всѣ усадьбы (20) имѣютъ право сушить въ лесу фольварка Горновскаго, вальмонить, сушить и варить смолу исходно для построекъ, каждая усадьба въ числѣ не 76 одинаковыхъ фуръ, съ правомъ выдѣлъ лесъ строевой, но безъ права срубать свои свои деревья сами. Всѣ усадьбы, 20, имѣютъ права какъ имѣютъ по 50 морговъ выдѣлъ основовыхъ или силовыхъ, или лесъ на недостающемъ жердей № 4 фуръ и пр.	Количество земли въ каждомъ усадебномъ участкѣ показано по описаніямъ свободнымъ. Приложенная копія, за нумерами, не имѣетъ движенія. Сер. не прекращены. Приступили отъ 10 Марта 1873 г. Августа 1875 г. № 10 т. 5. выписка съ выписки изъ межевыхъ реестровъ. Тоже копія не имѣетъ силы. Приступили отъ 10 Марта 1873 г. № 5 т. 5. на основаніи разнообразныхъ сервитутовъ. Тоже копія съ выписки отъ 1873 г. № 28 т. 10 т. 5 на основаніи распоряженія лесъ правительственнаго фольварка Горновскаго. Тоже копія съ выписки № 12 Июня 1870 г. № 29 № 6, на основаніи предписанія мировой оберсъ лесъ лесничаго Брель-Бернацкаго.

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

№ № усадьбы. По порядку.	По проекту инвентарей и планов.	Усадьбы, поступившія въ полную собственность крестьянъ на основаніи Высочайшихъ Указовъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года.	Количество земли въ каждомъ усадебномъ участкѣ въ моргахъ и прутахъ. Подъ жилыми строеніями и при домѣ. М.	П.	Подъ плодовымъ садомъ. М.	П.	Подъ пашнею. М.	П.	Подъ лугомъ. М.	П.	Подъ выгономъ. М.	П.	Неудобной. М.	П.	Всей вообще. М.	П.	Размѣръ повинности, подлежащей вопиторжанію отъ Правительства по статьямъ 14—26 Указа о Литовскомъ Комитетѣ. Рубли.	Коп.
15		Зютковскій Самуилъ	»	16/54	»	211/250	»	»	»	»	»	»	»	»	28/54	1	10	
16		Малиновскій Осипъ	»	16/54	1	9/14	»	»	»	»	»	»	1	19/54	1	12		
17	3	Лисъ Шимонъ	»	2/54	1	80/250	»	»	»	»	»	»	1	23/54	1	15		
18		Лисъ Иванъ	»	2/54	»	211/250	»	»	»	»	»	»	»	23/54	1	10		
19	4	Шелманъ Замекъ	»	2/54	1	16/54	»	»	»	»	»	»	1	23/54	1	177		
20		Крупъ Петръ	»	2/54	»	224/250	»	»	»	»	»	»	»	209/250	1	10		
21		II. Неудобная земля ~~[illegible]~~ при домѣ ~~№ 1 2 3~~ ~~№ 13, 14, 15~~	»	~~124~~	»	»	»	»	»	»	»	»	40	40				
		Итого по таблицѣ	1	126	21	16	2	122	»	»	»	»	28	162/250	32	306		

Виды и размѣры сервитутовъ, состоящихъ въ пользованіи крестьянъ.	Примѣчанія.
ону. Всѣ имѣютъ усадьбы, всѣ имѣютъ общество имѣютъ право пастьбы, имѣютъ фольварка Горновскаго скотомъ, по лугамъ, 5 головъ строевыхъ сосновыхъ деревьевъ въ 20 цуаней діаметромъ 11 дерева и въ 10 цуаней 2 дерева и 10 основовыхъ сосенъ на корню. Всѣ имѣютъ жеваторъ деревьевъ въ 20 цуаней, имѣютъ право пастьбы всѣ. Строевыхъ дерева въ 10 цуаней діаметромъ дерева опредѣленнаго порядка имѣютъ корни по внутренности. Крестьянинъ фольварка Горновскаго лесъ сдѣлалъ настоящаго тяжести крестьянъ, какъ часть всего 317 мор. 19 пр. [illegible]	

1866 года Марта (2 Апрѣля) состоялось при Уѣздномъ Комитетѣ постановленіе, что разсмотрѣнное по собственности крестьянъ селенія Горновцы, поступившія имѣнія прутовъ (2 Мор. 285 пр.) получилъ постановленіе одинъ прутъ (2 мор. 1 пр.) при сервитутахъ, опредѣлить в... лемъ Комитетомъ Устроительнаго непровлеченную инвентаризацію на лесъ, на которую въ Банномъ уѣздѣ двадцать семь морговъ двадцать пять прутовъ (16 пр.) всего двадцать восемь морговъ ему Великая владѣлица селенія инвентаризацію на

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

№ № усадьбъ. По порядку описи.	По порядку общей табели.	Усадьбы, поступившія въ полную собственность крестьянъ на основаніи Высочайшихъ Указовъ 19 Февраля (2 Марта) 1861 года.	Количество земли въ каждомъ усадебномъ участкѣ, въ моргахъ и прентахъ. Подъ домомъ, строеніями и дворомъ. М.	П.	Подъ плодовымъ садомъ. М.	П.	Подъ огородомъ. М.	П.	Подъ выгономъ. М.	П.	Неудобной. М.	П.	Всей вообще. М.	П.	Размѣръ полномѣрности, вслѣдствіе подтвержденію отъ Правительства по статьямъ 11—26 Указа о Аналогическомъ Комитетѣ. Рубли.	Коп.
		[illegible]														

Виды и размѣры сервитутовъ, состоящихъ въ пользованіи крестьянъ.

Примѣчанія.

101
4

[illegible] 1546 р. 72 к.).

[illegible] А. Соловьевъ и члены: [illegible] Трубниковъ.

[illegible] основаніи 8 ст. [illegible] 19 Февраля (2 Марта) 1864 г. [illegible] по сей [illegible] Губернскаго Правленія Апрѣля 1866 г.

И. Д. Товарища Предсѣдателя [illegible]

Секретарь [illegible]

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

5

Копія съ надписи, сдѣланной Ломжинскимъ Губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ на [illegible] селенія [illegible] гмины [illegible], [illegible] уѣзда.

На основаніи 8 ст. 18 ст. Постановленій бывшаго Учредительнаго Комитета и по постановленію Ломжинскаго Губернскаго по крестьянскимъ дѣламъ Присутствія отъ 12 Августа 1845 года, за № 10 — ст. 3. — вслѣдствіе измѣренія, произведеннаго въ 1872 году [illegible] землемѣромъ [illegible], теперешній размѣръ всего крестьянскаго надѣла сего селенія опредѣленъ въ [illegible] [illegible] пр. [illegible] [illegible] 128 пр. 261 пр. [illegible] [illegible] [illegible] 23 пр. 171 пр. и неудобной земли 90 пр. — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Количество же разнаго рода и всей вообще земли въ каждой отдѣльной усадьбѣ, показано въ подлежащихъ графахъ таблицы, по исключеніи прежнихъ цифръ, оказавшихся невѣрными.

Вѣрно: Непремѣнный Членъ Присутствія (подписалъ) [illegible]

Скрѣпилъ: Секретарь (подписалъ) [illegible]

Вѣрно: Сек. Дѣлопроизводитель [illegible]

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

ВЫПИСКА ИЗЪ МЕЖЕВАГО РЕЕСТРА ПО

№ по плану и порядку		Количество земли въ каждомъ угодьяхъ участкѣ въ моргахъ и прутьяхъ: Подъ жилыми строеніями со второстепенными безъ огорода		Подъ застроенными полями.		Подъ лугами.		Подъ выгонами.		Неудобной.		Всей вообще.	
		М.	Пр.	М.	Пр.	М.	Пр.	М.	Пр.	М.	Пр.	М.	Пр.
1.		.	60.	1	155	.	194.	.	.	.	.	2.	87.
2.		.	49.	1	145	.	181	.	.	.	.	2.	76.
3.		.	40.	1	79	.	159	.	.	.	.	1	238
4.		.	39.	1	107	.	191	.	.	.	.	2	37.
5.		.	38	1	144	.	168	.	.	.	.	2.	50.
6.		.	6.	1	11	.	.	.	.	.	.	1	17.
7		.	8.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8.
8.		.	56	1	192	.	177	.	.	.	.	2.	83.
9.		.	39	.	28	.	.	.	.	.	.	1	26.
10		.	7.	.	257	.	.	.	.	.	.	.	264
11		.	7.	1	23.	.	.	.	.	.	.	1	35.
12.		.	50.	1	294	.	176	.	.	.	.	2.	220
13		.	41	1	16	.	173	.	.	.	.	1.	259
14.		.	39	.	252	.	.	.	.	.	.	1	21.
15		.	10	.	261	.	.	.	.	.	.	.	211
16.		.	10	1.	30.	.	.	.	.	.	.	1	40
17.		.	3.	1	90	.	.	.	.	.	.	1	93.
18		.	8.	.	231	.	.	.	.	.	.	.	238
19.		.	1.	1.	26	.	.	.	.	.	.	1	27.

подписей и печатей

28.		.	2.	.	236	.	.	.	.	.	.	.	238
Неудобной земли												90	. 90
Итого		1	223	22	16	4	232	.	.	.	90	28	261
Вѣрно: Старшій Помощникъ Столоначальника													
Вѣрно: Столоначальникъ													

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

Къ № 142. Копія.

Копія съ надписи, сдѣланной Ломжинскимъ Губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ на ликвидаціонной таксѣ селенія Чарновецъ гмины Ржекунь. Остроленскаго уѣзда. Владѣльца Чарновецкаго

На основаніи 1862 и 1866 ст. Постановленій бывшаго Учредительнаго Комитета и по постановленію Ломжинскаго Губернскаго по крестьянскимъ дѣламъ Присутствія, отъ 50 Марта 1878 года, за № 5, ст. 5-я опредѣлено и нижеслѣдующее: 1) признанныя сею ликвидаціонною таксою по 7б одноконныхъ фуръ топлива на удѣлу равняются 2б парноконнымъ фурамъ, а потому представленныя на всѣ селенія 1520 одноконныхъ фуръ сего матеріала составляютъ 520 парноконныхъ фуръ въ годъ и 2) признанныя сею же таксою по 50 жердей на удѣлу опредѣлены длиною въ 3 сажени и толщиною въ 3 дюйма въ діаметрѣ.

Вѣрно: Исправляющій члена Присутствія (подписано) А. Новицкій-Швыковскій, Секретарь Присутствія (подписано) Петровскій.

Вѣрно:
Юридическій Совѣтникъ И. Шиле

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

Къ № 27.

Копія.

Копія съ надписи, сдѣланной Ломжинскимъ губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ на ликвидаціонномъ планѣ селенія Чарновецъ гмины Ржекунь, Остроленскаго уѣзда, входившаго въ составъ имѣнія Чарновецъ б. владѣльца Владислава Чернышевскаго.

На основаніи 1302 и 2800 ст. Постановленій бывшаго Учредительнаго Комитета и по постановленію Ломжинскаго Губернскаго по крестьянскимъ дѣламъ Присутствія, отъ 9 Декабря 1878 года, за № 26 ст. 10-я опредѣлено, что принадлежащій къ фольварку Чарновецъ лѣсъ обремененный настоящею такою servitутами крестьянъ заключаетъ въ себѣ 587 мор. 77 пр. и отграничивается отъ лѣса принадлежащаго къ фольварку Здешинъ лѣсомъ, проходящею отъ шляхетской деревни Кагины тобишь черезъ лугъ Крешиковъ, а отъ послѣдняго черезъ участокъ мѣстоваго лѣса, въ прямомъ направленіи по асфальтовому лѣсу до границы шляхетской деревни Кирчаки.

Вѣрно: Непремѣнный Членъ Присутствія (подписалъ) А. Повало-Швейковскій, авторъ: Секретарь Присутствія (подписалъ) Піотровскій. –

Вѣрно.

Юридическій Совѣтникъ А. Ш...

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

Къ № 40.

Копія съ надписи, сдѣланной Ломжинскимъ Губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ на ликвидаціонномъ планѣ Присутствія отмѣвающагося работы селенія Чарновецъ, находящагося въ составѣ имѣнія Чарновецъ, принадлежащаго Остроленскаго уѣзда, владѣльца Владислава Чернышевскаго.

На основаніи ст. 31. Высочайше утвержденнаго 31 Декабря 1875 г. правила о прекращеніи Ломжинскимъ Губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіе ст. 12 Іюня 1880 г. № 8 ст. 6, вносимая статья относительно надѣловъ, что на лѣсъ имѣнія Чарновецъ, въ которомъ крестьяне имѣнія Чарновецъ получаютъ обязательныя въ ней отмѣвающейся работы servitутами, временно Постановлено по крестьянскимъ дѣламъ губерніи Ковенской по крестьянскимъ дѣламъ Губерніи Постановленіе 8 Іюня 1880 года, № 1886, утвержденное генералъ-губернаторомъ, которой Высочайше въ отношеніи 4 Ноября 1880 года, выразилъ соглашеніе крестьянъ удовлетворяющимъ ихъ въ достаточномъ размѣрѣ servitутами, которыя на будущее время сохранятся крестьянамъ Ковенскому генералъ-губернаторскому лѣсу.

Подлинное подписали: Непремѣнный Членъ Присутствія А. Повало-Швейковскій, Секретарь Піотровскій.

Съ подлиннымъ вѣрно.

Юрисконсультъ Ш...

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

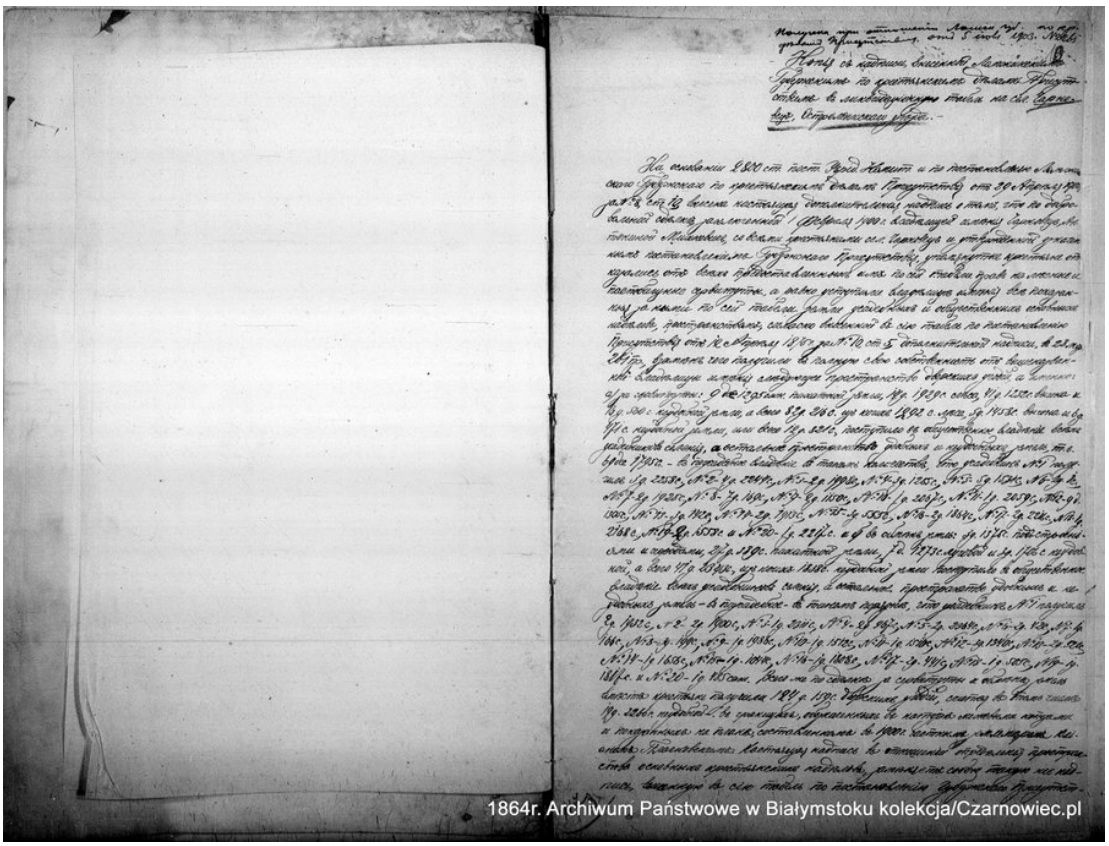

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

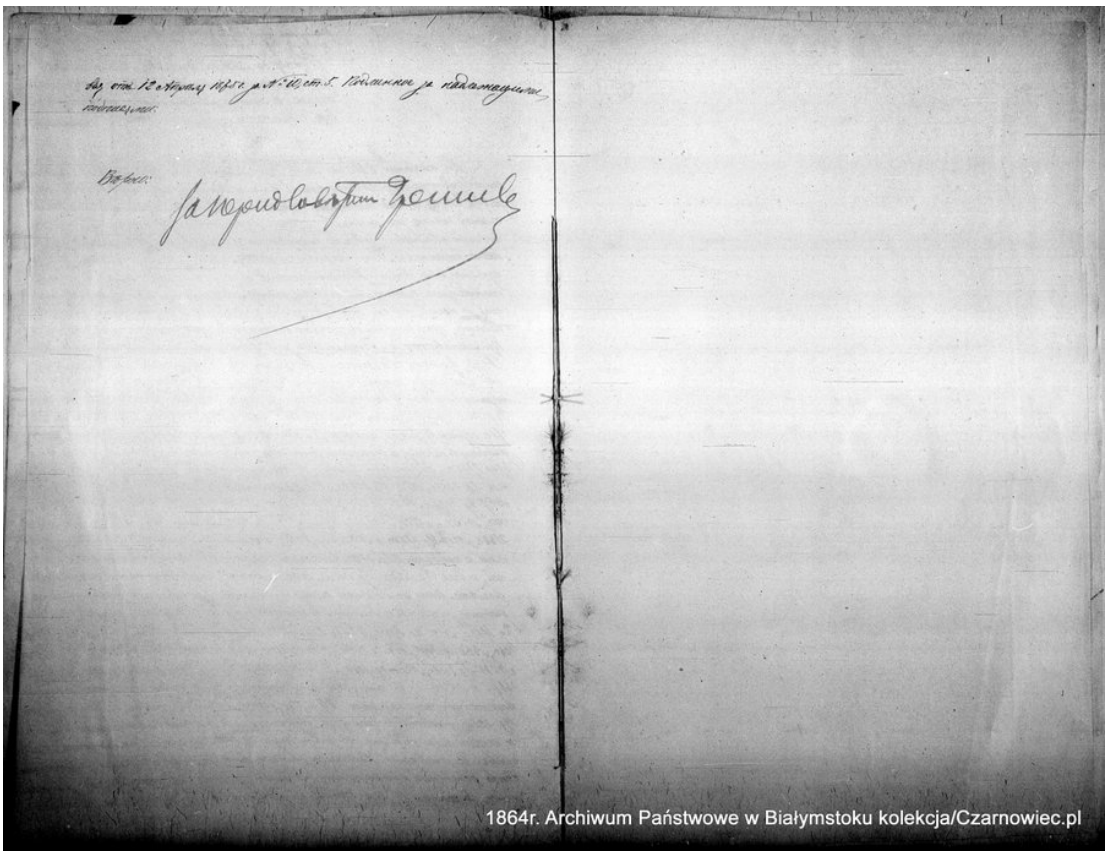

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

КОПІЯ ЛИКВИДАЦІОННОЙ ТАБЕЛИ

на селеніе Чарновецъ

гмины Ржекунь

Остроленкскаго уѣзда

Ломжинской губерніи.

WAP
BIAŁYSTOK
U.G.Ł.W 327

№ списка 1173.

II. 1.25
13942
1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

ЛИКВИДАЦІОННАЯ ТАБЕЛЬ

СЕЛЕНІЯ Чарновцъ

состоящаго Плоцкой губерніи, Остроленскаго уѣзда,

Остроленскаго округа въ гминѣ Ржекунь.

Селеніе находится въ второмъ изъ отдѣловъ, установленныхъ статьею 21-ю Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидаціонной Коммисіи.

Вѣдомства Остроленской Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ.

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

№№ усадьбъ. По порядку.	По проекту ликвидаціонной таблицы.	Усадьбы, поступившія въ полную собственность крестьянъ на основаніи Высочайшихъ Указовъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года.	Количество земли въ каждомъ усадебномъ участкѣ въ моргахъ и прентахъ. Подъ жилымъ строеніемъ съ огородомъ или безъ огорода. М.	П.	Подъ пахатными полями. М.	П.	Подъ лугами. М.	П.	Подъ выгономъ. М.	П.	Неудобной. М.	П.	Всей вообще. М.	П.	Размѣръ повинности, подлежащій вознагражденію отъ Правительства по статьямъ 14—26 Указа о Ликвидаціонной Коммисіи. Рубли.	Коп.
15.		Злотовский Самуель	"	10 5/7	"	201 230	"	"	"	"	"	"	"	241 275/7	1	10
16.		Малиновский Фома.	"	10 5/7	1	31 7	"	"	"	"	"	"	1	40 7	1	13.
17	3.	Лисъ Шимонъ.	"	3 5/7	1	90 20	"	"	"	"	"	"	1	93 27	1	18.
18		Лисъ Иванъ . .	"	8 5/7	"	231 275	"	"	"	"	"	"	"	239 274/7	1	10.
19.		Шляхтанъ Валентій	"	1	1	26 7	"	"	"	"	"	"	1	27 7	1	17½
20.	4	Крукъ Петръ.	"	2	"	236 250	"	"	"	"	"	"	"	238 252	1	10.
~~21~~		~~Изъ неудобной земли Крестьянъ земли нѣ-~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~40~~	~~"~~	~~"~~	~~40~~		
		~~тый для усадебъ №№ 12, 4, 5, 3, 12 и 13.~~ . . .	~~"~~	~~128~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~"~~	~~76~~	~~"~~	~~"~~	~~144~~		
		Итого по таблицѣ.	1	223	24	16	4	232	"	"	"	76	28	261 7	32	80½

1864 года Марта (2 Апр

1864 r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl